

Ministerie van Economische Zaken

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland

Postbus 29773, 2502 LT Den Haag

Bezoekadres : Bezuidenhoutseweg 225
2594 AL Den Haag

Bankrekening : 35.76.06.760

Telefoon : 070-3382700

Fax : 070-3382710

E-mail : secretariaat@lto.nl

Datum : 22 augustus 2014
Ons kenmerk : Vakgroepen Melkveehouderij, Kalverhouderij, Vleesveehouderij.
Onderwerp : Reactie Internetconsultatie "Wijziging excretieforfaits rundvee"
Informatie : W. van Stralen, tel. 06-51263564, E-Mail wvstralen@lto.nl

Middels dit schrijven reageert LTO Nederland op de internetconsultatie "wijziging excretieforfaits rundvee". Allereerst doet het ons genoegen om te zien dat er over vrijwel de gehele linie sprake is van een verlaging van de excretie van stikstof en fosfaat per dier. Wij hebben op diverse niveaus aangedrongen om de forfaits weer in overeenstemming te brengen met de zichtbare trends in de veehouderijpraktijk en het is goed om te constateren dat dit in het voorstel tot uiting komt.

De dalende excreties van stikstof en fosfaat geven blijk van een efficiënter gebruik van mineralen in de rundveehouderij, wat mede door het project 'Voerspoor' van LTO Nederland en Nevedi in gang gezet is. Wat al een aantal jaren zichtbaar is in de jaarlijkse rapportage van CBS/WUM over de mestproductiecijfers van de veehouderij resulteert daarmee in forfaits die beter aansluiten bij de praktijk, waardoor minder veehouders problemen zullen ervaren bij het verantwoording van de mestproductie op hun bedrijf.

Desondanks hebben wij vanuit de verschillende sectoren nog wel wat vragen, opmerkingen of aanvullingen die wij middels deze internetconsultatie met u willen delen. Zo is er door ons gekeken naar de verschillen per diercategorie in de verschillende tabellen die de afgelopen jaren zijn gehanteerd. Een aantal zaken vallen ons op als we de publicaties van 2006, 2010-2013, 2014-2017 en de nu voorgestelde forfaits 2015 naast elkaar zetten. Naast een aantal meer algemene vragen zijn daarom hieronder ook per diercategorie en/of subsector vragen uit de praktijk geformuleerd

Algemene vragen

Wij kunnen ons zoals in de aanhef reeds verwoord, prima voorstellen dat de jaarlijkse mestproductiecijfers van CBS/WUM een belangrijke bron zijn voor het aanpassen van de excretieforfaits voor Rundvee. Ten algemene hebben we nog wel twee vragen:

1. Is er naast mestproductiecijfers ook gekeken naar andere bronnen waaruit de nieuwe excretieforfaits zijn te onderbouwen? Zo ja, kunt u ons een afschrift bezorgen van de gebruikte bronnen en van de informatie die ten grondslag ligt aan het nieuwe voorstel? Wij denken hierbij aan vervoersbewijzen dierlijke mest die RVO beheert en wetenschappelijke publicaties van de verschillende onderzoeksinstituten. In de sector zijn de gegevens van voerleveranties beschikbaar en wij kunnen ons voorstellen dat er ook deskundigen in de periferie zijn geraadpleegd. Mocht dit niet het geval zijn dan dringen wij er op aan dat dit wel overwogen wordt, in onze reactie zijn ook deze bronnen gebruikt waardoor er een nauwere aansluiting op de praktijk kan worden gemaakt.

2. Verder vragen wij ons af in hoeverre er rekening gehouden is met veranderingen in de bedrijfsvoering op Rundveebedrijven in Nederland. Sinds de publicatie van de oorspronkelijke forfaits - die hoofdzakelijk gebaseerd waren op studies van onder meer Jongbloed & Kemme (2005) en anderen in de periode 2000-2006 – is er namelijk ook een aantal ontwikkelingen te onderscheiden in de verschillende subsectoren. Deze ontwikkelingen hebben we per sector hieronder nader uitgewerkt. Indien dit het geval is, zouden wij graag een overzicht krijgen van de deskundigen of organisaties die daarvoor geconsulteerd zijn en van de gebruikte data.

Per diercategorie

Melkkoeien, jongvee, fokstieren, vallende onder de categorieën 100, 101, 102 en 120:

Deze dieren worden ten behoeve van de melkveehouderij gehouden of het betreft vleesvee (met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren). Uit de voorgestelde excretieforfaits blijkt duidelijk de reductie die middels 'Voerspoor' is bereikt sinds 2010. Voor de categorie jongvee hebben we een eerder schrijven van uw Ministerie ontvangen waarin ons verzoek (gezamenlijk met NMV en het netwerk 'jongvee-BEX') om de forfaits aan te passen is gehonoreerd. Wij zijn tevreden over de aanpassing van de forfaits voor deze diercategorieën waar het jongvee voor de melkveehouderij betreft. Voor de categorie (overig) vleesvee, witvlees en rosevleeskalveren hebben wij wel een aantal opmerkingen. Opvallend is de stijging van de N-excretie bij categorie 102 op vaste mest, als enige is hier een stijging voorgesteld. Wij kunnen slechts gissen naar de onderbouwing hiervan en ontvangen graag de gegevens waarop deze stijging is gebaseerd.

Samengevat: tevreden over verlaging voor melkveehouderij. Kritisch ten aanzien van overig vleesvee

Witvleeskalveren 14 dagen – 6 maand, categorie 112:

Opvallend is dat de excretie van stikstof van deze diercategorie van 8,3 kg/dier/jaar is verhoogd naar 10,9. Dit is een stijging van 2,6 kg (ruim 25%) terwijl in een eerste analyse van stalbalansen uit de sector die wij hebben uitgevoerd blijkt dat er nu reeds problemen zijn met de verantwoording van de stikstofbalans. Op deze bedrijven treedt met de huidige norm al steeds vaker een zgn. 'stikstofgat' op. Bovendien zijn de ontwikkelingen in de witvleessector van dien aard dat er een verschuiving optreedt in de gevoerde rantsoenen, waardoor ook het eiwitgebruik inmiddels is veranderd. Dit heeft een effect op de stikstofexcretie. Graag willen wij de gegevens uit de praktijk met uw Ministerie verder bespreken en vergelijken met de onderbouwing van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet. Mochten er hiaten zijn tussen wetenschap en praktijk dan willen we graag kijken in hoeverre die opgelost kunnen worden. Een verhoging van de stikstofexcretie voor deze diercategorie gaat in onze beleving veel ondernemers voor ernstige praktische problemen stellen bij de jaarlijkse verantwoording van de mestproductie. Nadere gegevens zijn op verzoek beschikbaar.

Samengevat: kritisch ten aanzien van verhoging stikstofexcretie i.v.m. optreden stikstofgaten

Rosevleeskalveren, categorie 115, 116 en 117

Het opvallendst aan de voorgestelde forfaits is dat categorie 117 is gewijzigd, voor zowel stikstof als fosfaat, terwijl de subcategorieën 115 en 116 onveranderd zijn ten opzichte van voorgaande jaren. Dat is in onze ogen wel erg opmerkelijk. Diercategorie 115 (14 dagen – 3 maanden) en 116 (3 – 8 maanden) zijn gelijk gebleven, terwijl deze twee categorieën samen

hetzelfde zijn als 117, te weten rosevleeskalveren tussen 14 dagen en 8 maanden. Betreft het hier geen typefout bij stikstof?

Voor fosfaat kunnen wij ons een verlaging prima voorstellen, immers in de rosevleeskalverhouderij is ook sprake van een daling van de fosforgehaltes in diervoer als gevolg van 'Voerspoor'. Net als in de voeders voor melkrundvee zijn de fosforgehaltes over de hele linie verlaagd. Op basis van cijfers van mengvoerleveranciers achten wij de voorgestelde verlaging zelfs nog aan de lage kant, informatie die wellicht niet bekend is bij CBS/WUM? De stikstofexcretie is in de door u voorgestelde forfaits tegelijkertijd gestegen, voor ons een onverklaarbare verhoging. Hierover hebben wij wel een aantal vragen:

- Is er een onderbouwing voor het tegelijkertijd verhogen van de stikstofexcretie met ruim 5 kg/dier/jaar en het verlagen van fosfaatexcretie met 0,5 kg/dier/jaar? Immers, de daling van fosfaat resultaat uit de effecten van 'Voerspoor' en in de melkveehouderij is hier een 'bijvangst' van lagere stikstofexcretie te zien. Is dat voor rosevleeskalveren onderbouwd anders?
- Indien er een onderbouwing is, is deze dan uitsluitend gebaseerd op de mestproductiecijfers van CBS/WUM?
- Is er ook gekeken naar eventuele veranderingen in de bedrijfsvoering, gemiddeld (aflever)gewicht, verstrekte rantsoenen en slachtgegevens?
- Indien dit laatste niet het geval is, dringt LTO Nederland er op aan dat er overleg gevoerd wordt met de sector, aangezien we beschikken over relevante informatie op basis waarvan ook een verlaging van de stikstofexcretie onderbouwd kan worden.

Samengevat: fosfaatverlaging aan de lage kant, onbegrijpelijke verhoging van stikstofexcretie.

Roodvleesstieren, weide –en zoogkoeien, categorie 120, 121, 122

Ook in deze diercategorie lijkt er een omissie te zijn opgetreden, diercategorie 121 lijkt namelijk in z'n geheel te zijn verdwenen in de voorgestelde forfaits vanaf 2015, terwijl er voor de periode 2006 t/m 2014 wel een forfait is vastgesteld. In het verleden was categorie 121 qua excretie altijd gelijk aan categorie 115 van rosevleeskalveren. Wij kunnen ons voorstellen dat deze categorieën samengevoegd worden met het forfait zoals dat nu voor 115 actueel is.

Verder is er bij de diercategorieën 120 en 122 sprake van een ongewijzigd forfait ten opzichte van 2014-2017. In 2010-2013 was het forfait lager, wat te maken heeft met de 5% correctie die het gevolg is van de onderhandelingen voor het 5^e Actieprogramma. In tegenstelling tot de andere rundveecategorieën is er echter geen verlaging voor bijvoorbeeld fosfaat. Graag zouden wij weten wat hiervoor de reden is. Immers, in alle rundveesectoren daalt het gebruik van fosfaat in voeders en ruw eiwit in de rantsoenen al jaren, als gevolg van eerder genoemd Voerspoor en onder invloed van de aangescherpte gebruiksnormen waardoor de eiwitgehalten van gras teruglopen. Ook in de roodvleessectoren wordt in toenemende mate gestuurd op diervoer met lagere gehalten aan stikstof en fosfaat. Dit komt niet of onvoldoende tot uiting in de aangepaste forfaits.

Wat verder opvalt is dat het geproduceerde mestvolume (in m³) tussen 2006 en heden is gestegen met meer dan 20%. Daardoor wordt een mestvolume gecreëerd op papier, wat in praktijk lang niet altijd aanwezig is. Wij zouden hiervoor graag onderbouwing zien.

Wij zouden tevens graag zien dat er een scherpere afbakening gehanteerd wordt als het gaat om de indeling van de diercategorieën. Nu dekken die de lading niet altijd even goed. Zo luidt de beschrijving van categorie 102 op dit moment: "Jongvee van 1 jaar en ouder (alle runderen van 1 jaar en ouder inclusief overig vleesvee, maar met uitzondering van roodvleesstieren en fokstieren). Hierdoor is deze categorie voor de vleesveehouders er een die de lading niet goed dekt maar meer een vergaarbak lijkt te zijn geworden voor diverse soorten rundvee. Dan is het

extra zuur om te zien dat de N-excretie van categorie 102 stijgt voor vaste mest. In de praktijk wordt veel vleesvee op stro gehouden, waardoor deze sector onevenredig wordt getroffen door deze stijging. Graag zouden we met EZ in overleg treden over een eventuele passender indeling. **Samengevat: afbakening categorieën verwarrend, geen aanpassingen aan excreties vreemd.**
Stijging N-excretie categorie 102 zuur voor vleesvee

Met deze reactie hopen wij u kenbaar te hebben gemaakt dat wij naast de tevredenheid over het doorvoeren van een verlaging in een aantal diercategorieën die in onze beleving goed aansluiten bij de praktijk van vandaag, toch ook een aantal kritische vragen en opmerkingen aan de orde willen stellen. Vanzelfsprekend hebben wij van direct betrokken veehouders en deskundigen uit ons netwerk ook informatie beschikbaar over houderij, voersystemen –en gebruik, aflevergewicht, productie en mestsamenstelling.

We staan ten allen tijde open voor nader overleg en motivering van de hierboven aangedragen punten.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Vriendelijke groet,

Wiebren van Stralen

=====

Bijlage; overzicht forfaits 2006, 2010-2013, 2014-2017 en 2015 voorstel.

Diersoort en -categorie	Cat.	m3/jr				Drijfmest kg N/jr				Excretie kg P2O5/jr			
		2006	2010-2013	2014-2017	2015*	2006	2010-2013	2014-2017	2015*	2006	2010-2013	2014-2017	2015*
		Jongvee jonger dan 1 jaar	101 dm	3,6	4,2	4,4	4,4	32,8	35,1	36,8	32,3	9,3	9,7
	vm	1,8	2,1	2,2	2,2	28,0	29,9	31,5	29,1	9,3	9,7	10,2	9,6
Jongvee 1 jaar en ouder	102 dm	7,7	9,0	9,5	9,5	70,2	66,7	70,2	66,9	24,1	22,3	23,5	21,9
	vm	3,8	4,5	4,7	4,7	60,0	56,9	59,9	61,3	24,1	22,3	23,5	21,9
Witvleeskalveren 14 dgn - 6 mnd	112 alle	1,4	1,6	1,6	1,6	8,3	8,3	8,3	10,9				
Rosevleeskalveren 14 dgn - 8 mnd	117 alle	2,1	2,5	2,6	2,6	19,3	18,4	19,4	24,6		8,3	8,7	8,2
Startkalveren rosevlees (14 d - 3 m)	115 alle	1,0	1,2	1,2	1,2	8,8	8,8	9,3	9,3		2,6	2,8	2,8
Rosevleeskalveren 3-8 mnd	116 alle	2,7	3,2	3,3	3,3	24,8	23,6	24,8	24,8		11,4	12,0	12,0
Startkalveren roodvlees (14 d - 3 m)	121 alle	1,0	1,2	1,2		8,8	8,8	9,3		2,6	2,6	2,8	
Roodvleesstieren (3 -18 m)	122 dm	3,4	4,0	4,2	4,2	32,3	32,3	34,1	34,1	11,8	11,8	12,4	12,4
	vm	1,8	2,1	2,2	2,2	29,3	29,3	30,9	30,9	11,8	11,8	12,4	12,4
Weide -en zoogkoeien	120 dm	9,1	10,7	11,2	11,2	76,4	71,2	74,9	74,9	30,3	27,2	28,6	28,6
	vm	4,3	5,0	5,3	5,3	68,2	63,5	66,8	66,8	30,3	27,2	28,6	28,6
Fokstieren >2 jr	104 alle	6,2	7,3	7,6	7,6	75,9	72,9	76,7	74,2	27,9	25,2	26,5	25,8

verhoogd
verlaagd
vervallen?